



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 6 stycznia 2010 r.

**Pan
[...]¹
Likwidator
Fabryki Aparatury Mleczarskiej
„SPOMASZ” w likwidacji**

LWA-410-36-02/2009
P/09/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli², zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła kontrolę Fabryce Aparatury Mleczarskiej „SPOMASZ” w likwidacji (przedsiębiorstwo państwowe), zwanej dalej „Przedsiębiorstwem”, której przedmiotem była ocena przebiegu likwidacji Przedsiębiorstwa.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 4 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Likwidatorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

NIK negatywnie ocenia przebieg procesu likwidacji Przedsiębiorstwa, biorąc w szczególności pod uwagę fakt, że pomimo upływu ośmiu lat od ogłoszenia likwidacji postępowanie to nie zostało zakończone. W ocenie NIK, oprócz obiektywnych okoliczności, wpływ na tak długi okres likwidacji miały również błędy popełnione przez Likwidatora przy próbie sprzedaży majątku Przedsiębiorstwa w 2006 r.

Ponadto NIK negatywnie ocenia pod względem gospodarności i celowości poniesione przez Przedsiębiorstwo w latach 2002-2009 (do kwietnia) wydatki w wysokości 431 tys. zł netto (525,8 tys. zł brutto), z tytułu usług realizowanych przez spółkę prawa handlowego, z którą zawarto 17 kwietnia 2002 r. umowę o świadczenie usług doradczych.

¹ Delegatura NIK w Warszawie dokonała wyłączenia danych osobowych kierownika jednostki kontrolowanej na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

² Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

1. Przedsiębiorstwo zostało postawione przez Wojewodę Mazowieckiego w stan likwidacji 1 maja 2001 r.

Stwierdzono, że Likwidator sporządził sprawozdanie finansowe za okres poprzedzający postawienie Przedsiębiorstwa w stan likwidacji, stosownie do postanowień art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³, natomiast nie wywiązał się z obowiązku określonego w § 49 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1981 r. w sprawie wykonania ustawy o przedsiębiorstwach państwowych⁴, ponieważ nie sporządził bilansu na dzień otwarcia likwidacji.

Likwidator wywiązywał się z pozostałych obowiązków określonych w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów, w zarządzeniu Wojewody Mazowieckiego Nr 90 z dnia 27 kwietnia 2001 r. w sprawie uchylenia zarządu komisarycznego i postawienia Przedsiębiorstwa w stan likwidacji oraz w umowach zlecenia na wykonywanie zadań likwidatora.

W celu pozyskania środków finansowych na spłatę zobowiązań Przedsiębiorstwa Likwidator podejmował działania na rzecz uregulowania stanu prawnego poszczególnych nieruchomości oraz sprzedaży składników majątkowych. Działania na rzecz uregulowania praw Przedsiębiorstwa do poszczególnych nieruchomości, znajdujących się w dyspozycji tej jednostki, zakończone zostały przez Likwidatora do końca 2004 r., co NIK ocenia pozytywnie.

Cenę za sprzedawane nieruchomości określano zgodnie z przepisami § 29 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu⁵, tj. w wysokości nie niższej niż 2/3 ceny oszacowania.

Wojewoda Mazowiecki informowany był przez Likwidatora o przebiegu procesu likwidacyjnego w sporządzanych co miesiąc sprawozdaniach oraz we wnioskach o przedłużenie terminu zakończenia likwidacji.

2. Podstawową przyczyną przewlekłości likwidacji Przedsiębiorstwa był długotrwały proces sprzedaży zabudowanej nieruchomości gruntowej (działki o numerach: 8/1, 8/2 i 8/3) przy ul. Korkowej 165 w Warszawie, który trwa już ok. 5 lat od daty uzyskania przez Przedsiębiorstwo praw do tej nieruchomości.

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 31, poz. 170 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 97, poz. 443 ze zm.

Część z ww. nieruchomości (tj. zabudowane działki gruntu nr 8/2 i 8/3 o powierzchni 13 754 m²) Likwidator sprzedał na podstawie umowy z 23 września 2009 r. Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK do sprzedaży pozostała zabudowana nieruchomość gruntowa o powierzchni 8 653 m² (działka nr 8/1) o wartości szacunkowej 4,9 mln zł (według wyceny na 30 kwietnia 2009 r.). Jednocześnie do uregulowania pozostały zobowiązania Przedsiębiorstwa, których wysokość, po częściowej ich spłacie ze środków uzyskanych ze sprzedaży działek o numerach 8/2 i 8/3, wynosiła (według stanu na 23 września 2009 r.) 2 868,9 tys. zł.

W ocenie NIK, negatywny wpływ na przebieg sprzedaży tej nieruchomości, oprócz okoliczności obiektywnych wynikających z niepowodzenia kolejnych postępowań przetargowych organizowanych przez Likwidatora (m.in. z uwagi na oferowaną cenę zakupu lub niemożliwe do zaakceptowania warunki zapłaty za nią), miały błędy popełnione przez Likwidatora przy próbie sprzedaży w całości Przedsiębiorstwa (wraz z tą nieruchomością) w „przetargu ofertowym”, którego organizację ogłoszono w prasie 18 lipca 2006 r.

Likwidator, dopiero po dokonaniu wyboru oferty złożonej przez firmę, która zaoferowała najwyższą cenę – 9 000 tys. zł (wyższą od wartości Przedsiębiorstwa określonej w operacie szacunkowym, według stanu na 30 czerwca 2006 r., na kwotę 8 449,9 tys. zł), przeprowadził analizę, która wykazała, że ww. kwota nie wystarczy na sfinansowanie wszystkich zobowiązań oraz kosztów likwidacji. W następstwie tej analizy Likwidator poinformował ww. oferenta (pismem z 19 października 2006 r.) o anulowaniu decyzji o wyborze jego oferty.

W odpowiedzi oferent wystąpił do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga z pozwem o zobowiązanie Likwidatora do zawarcia umowy sprzedaży Przedsiębiorstwa. Postępowanie sądowe w tej sprawie zakończył dopiero korzystny dla Przedsiębiorstwa wyrok Sądu Apelacyjnego z 30 grudnia 2008 r.

Likwidator organizując w tym przypadku przetarg na sprzedaż całości Przedsiębiorstwa, zamiast jego składników majątkowych, przekroczył swoje uprawnienia wynikające z art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁶. Tylko bowiem organ założycielski przedsiębiorstwa może decydować o zbyciu całego przedsiębiorstwa, zarówno przed, jak i w trakcie jego likwidacji.

⁶ Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.

W międzyczasie Likwidator nie mógł prowadzić żadnych działań na rzecz sprzedaży nieruchomości należących do Przedsiębiorstwa w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga z 28 grudnia 2006 r.⁷ zakazującym zbywania oraz dokonywania innych czynności rozporządzających częścią lub całością Przedsiębiorstwa w celu zabezpieczenia roszczeń oferenta.

Z uwagi na powyższe postanowienie Sądu, Likwidator zmuszony został do unieważnienia w styczniu 2007 r. kolejnego postępowania przetargowego dotyczącego sprzedaży majątku Przedsiębiorstwa oraz do powstrzymania się przez okres dwóch lat ze sprzedażą nieruchomości, co uniemożliwiało zakończenie postępowania likwidacyjnego.

Działalność Przedsiębiorstwa w tym okresie zakończyła się ujemnym wynikiem finansowym (stratą) w wysokości (netto): 1 100,6 tys. zł w 2007 r. oraz 1 115,7 tys. zł w 2008 r. W efekcie zobowiązania Przedsiębiorstwa wzrosły z 7 578,1 tys. zł (stan na koniec 2006 r. – bez uwzględnienia zobowiązań z tytułu wpłaconych wadiów) do 9 477,0 tys. zł (stan na koniec 2008 r.), tj. o 1 898,9 tys. zł.

3. NIK negatywnie ocenia pod względem gospodarności i celowości koszty poniesione przez Przedsiębiorstwo na podstawie zawartej przez Likwidatora umowy z 17 kwietnia 2002 r., której przedmiotem było świadczenie przez spółkę prawa handlowego usług w zakresie poszukiwania potencjalnych nabywców części lub całości majątku Przedsiębiorstwa oraz promowania jego walorów zainteresowanym kontrahentom.

Z tytułu realizacji tej umowy Przedsiębiorstwo wydatkowało w latach 2002-2009 (do kwietnia) kwotę w łącznej wysokości 431 tys. zł netto (525,8 tys. zł brutto), na podstawie wystawionych przez ww. Spółkę faktur. Zgodnie z umową Przedsiębiorstwo zobowiązane było do zapłaty za zlecone usługi miesięcznego ryczału w wysokości 6 tys. zł netto. Faktycznie ryczał w tej wysokości płacono do 2004 r., od którego to roku wysokość wypłacanego ryczału zmniejszyła się do kwoty 5 tys. zł netto.

Ustalono, że w Przedsiębiorstwie nie było dokumentów pozwalających zweryfikować jakie konkretnie działania podejmowała Spółka w celu realizacji zleconych usług, w tym m.in. z jakimi podmiotami się kontaktowała w celu znalezienia potencjalnych nabywców majątku Przedsiębiorstwa. Nie było tego rodzaju informacji w treści przedstawionych przez ten podmiot faktur, jak również w comiesięcznych raportach sporządzonych przez Spółkę. Powtarzające się w raportach zapisy ograniczały się m.in. do następujących stwierdzeń: „*Promowano sprzedaż majątku Fabryki Aparatury Mleczarskiej SPOMASZ*

⁷ Sygnatura akt X GCo 59/06.

w Warszawie”, „Wyszukiwano i prowadzono rozmowy z potencjalnymi nabywcami majątku Przedsiębiorstwa”. W żadnym z raportów nie wymieniono nazwisk osób bądź nazwy firm, z którymi Spółka prowadziła ewentualne rozmowy na temat nabycia majątku Przedsiębiorstwa. Nie podawano również, jakie konkretne działania podjęła Spółka w celu promowania sprzedaży tego majątku.

Postanowienia umowy z 17 kwietnia 2002 r. nie nakładały na Spółkę obowiązku przedstawienia Likwidatorowi dokumentów pozwalających na weryfikację zakresu usług wykonanych przez ten podmiot na rzecz Przedsiębiorstwa. W ocenie NIK zawarcie takiej umowy przez Likwidatora było działaniem niecelowym i niegospodarnym. Stan ten prowadził bowiem do sytuacji, w której wypłaty wynagrodzenia ryczałtowego Spółce, Likwidator dokonywał jedynie na podstawie ogólnikowych raportów, których rzetelność była trudna do zweryfikowania.

Ponadto, zdaniem NIK, działaniem niecelowym i niegospodarnym było zawarcie umowy, ustalającej wynagrodzenie Spółki w formie miesięcznego ryczałtu, tj. w wysokości niezależnej od zakresu prac faktycznie wykonanych przez ten podmiot.

Należy zaznaczyć, że spośród 11 podmiotów biorących w latach 2003-2009 udział, jako oferenci, w zorganizowanych przez Likwidatora postępowaniach dotyczących sprzedaży nieruchomości Przedsiębiorstwa, które do czasu zakończenia kontroli NIK udzieliły odpowiedzi na pismo kontrolera NIK (na 24 podmioty, do których kontroler zwrócił się o udzielenie informacji), tylko jeden (mający siedzibę – jak wynika z danych adresowych – w budynku sąsiadującym z siedzibą Spółki) podał w informacji dla kontrolera NIK, że kontaktowali się z nim przedstawiciele tej firmy, w ramach postępowania przetargowego zorganizowanego w 2003 r.

W ww. raportach Spółka informowała ponadto o wykonywaniu na rzecz Przedsiębiorstwa usług dotyczących:

- archiwizacji dokumentacji – według raportów od lipca 2004 r. do kwietnia 2005 r. usługi te polegać miały na wyjaśnianiu problemów z archiwizacją – natomiast od maja 2005 r. do kwietnia 2009 r. na nadzorowaniu prac dotyczących archiwizacji;
- inwentaryzacji składników majątkowych, w tym według raportów za okres od października 2006 r. do kwietnia 2007 r. usługi w tym zakresie polegać miały na nadzorowaniu prac związanych z inwentaryzacją, natomiast od maja 2007 r. do kwietnia 2009 r. na współuczestniczeniu w prowadzonej inwentaryzacji;
- porad prawnych w odniesieniu do prowadzonych postępowań sądowych.

W Przedsiębiorstwie nie było jednak dokumentów potwierdzających fakt świadczenia przez tę Spółkę usług w zakresie archiwizacji i inwentaryzacji. Według zeznań Dyrektora Finansowego Przedsiębiorstwa oraz dokumentacji znajdującej się w tej jednostce, pracami dotyczącymi archiwizacji i inwentaryzacji zajmowali się wyłącznie wyznaczeni do tego celu pracownicy Przedsiębiorstwa. Dodać należy, że prowadzone w 2006 r. prace związane z inwentaryzacją zakończono w listopadzie tego roku, natomiast prace archiwizacyjne zakończyły się w styczniu 2007 r.

Należy również zaznaczyć, że:

- usługi dotyczące przeprowadzania archiwizacji, inwentaryzacji czy udzielania porad prawnych w sprawach sądowych, nie wchodziły w zakres usług wymienionych w przywołanej wyżej umowie z 17 kwietnia 2002 r.,
- Przedsiębiorstwo korzystało w całym badanym okresie (do czasu zakończenia kontroli NIK) m.in. z usług prawnych radcy prawnego, na podstawie kolejnych umów zleceń, których przedmiotem było udzielanie stałej pomocy prawnej, w tym: udzielanie porad prawnych, opiniowanie projektów umów i innych pism, udział w negocjacjach, zastępstwo prawne i procesowe (wydatki Przedsiębiorstwa z tytułu realizacji tych usług, w latach 2003-2009 do 30 września, wyniosły ogółem 165,5 tys. zł netto).

Uwagi NIK dotyczą również nieprzejrzystości postępowania przy zawieraniu umowy z 17 kwietnia 2002 r. spowodowanej niesporządzeniem przez Likwidatora dokumentacji dotyczącej sposobu wyboru podmiotu do świadczenia tych usług.

Ustalono ponadto, że odpowiadając na pismo Dyrektora Wydziału Skarbu Państwa i Nieruchomości Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego z 7 stycznia 2008 r., Likwidator udzielił nierzetelnych informacji dotyczących dat zawarcia umów cywilnoprawnych z podmiotami świadczącymi różnego rodzaju usługi na rzecz Przedsiębiorstwa wskazując jako datę zawarcia tych umów 1 stycznia 2007 r., w tym również w odniesieniu do ww. umowy z 17 kwietnia 2002 r.

4. Uwagi NIK dotyczą także naliczania przez Przedsiębiorstwo kosztów amortyzacji od środków trwałych (budyneków i budowli) w okresie po zakończeniu w 2006 r. prowadzenia działalności operacyjnej, co w ocenie NIK stanowiło naruszenie art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁸, zgodnie z którym amortyzacji podlegają m.in. budowle i budynki wykorzystywane przez podatnika na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Według danych zawartych w sprawozdaniach finansowych za lata 2007-2008,

⁸ Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.

Przedsiębiorstwo zaliczyło w tym okresie w koszty działalności operacyjnej m.in. koszty amortyzacji w wysokości odpowiednio: 62,3 tys. zł w 2007 r. oraz 60,7 tys. zł w 2008 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podejmowanie niezbędnych działań w celu jak najszybszego ukończenia procesu likwidacji Przedsiębiorstwa.
2. Sporządzanie dokumentacji odnośnie sposobu i trybu udzielania zamówień na usługi o znacznej wartości, w celu zapewnienia przejrzystości postępowania w tym zakresie.
3. Zaniechanie naliczania kosztów amortyzacji oraz skorygowanie dokonanych w tym zakresie naliczeń.
4. Przedstawianie Wojewodzie Mazowieckiemu rzetelnych informacji o przebiegu procesu likwidacji Przedsiębiorstwa, w tym odnośnie zawieranych umów.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Likwidatora, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Likwidatorowi prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

D.W.